

ne ad gloriam, quæ est ipsa prædestination, licet posit oppositum, poni quod libertatem creare voluntatis, non tamen poterit propter immutabilitatem divine voluntatis prædestinationis.

Alter Locus est in p.d. 45. *S. respondeo* ubi postquam probavit, divinam voluntatem eius principium volendi omnes voluntates, quae est perfectissima, concludit, quod non potest esse principium volendi aliquid ex tempore, qui hoc non potest esse sine mutatione alicuius, & non obiecti voliti, quia objectum non habet esse, nisi, quia volitum, & quia habet esse in voluntate divina; ergo ipsa mutatione iesit ipsius voluntatis, sicut deducunt et d. 39, ergo voluntas divina potest in aternitate esse principium volendi quodcumque voluntate, non est autem ratio volendi simul opposita ambo, quia illa opposita respectu nullius possunt esse simul; nec est ratio volendi neutrum, quia tunc in creaturis nihil est talis adeo volitum, & per consequens nihil caufatur in creaturis, quia contingentia non potest esse in Deo, nisi a parte voluntatis, sicut deducunt et d. 39, ergo in aternitate est ratio volendi oppositum in quibuscumque aliis a se; ita Doctor, quibus verbis plenius docet. Deum nihil velle in tempore, nifl quod ex aternitate volitum, sed in argumento in oppositum sic habet, *Si non volit ut aeterno ergo nec modo nult de novo quia est fieri mutabilis; ergo nihil vult*, igitur impossibile, quod Deus incautias in tempore praevalit, & reprobate. Idem habet quod, 16. art. 1. in fine, ibi enim inquirens, an Deus velit alii a se necessari, respondet, quod necessarii necessitate immutabilitatis, quo excludit oppositum posse succedere ei, quod inest, vult, quicquid vult, & rationem assignans, quare non potest succedere oppositum illius, quod inest, id est, quod voluit ex aternitate, tam ex parte actus divini, quam ex parte obiecti voliti, inquit, quia hoc non potest esse absque aliqua mutatione in Deo, cum objectum esse voluntum non ponat aliquid extrâ ipsum Deum, & non potest de non volito fieri volitum, vel e converso, quin sit mutatio in aliquo, non enim est transitus a contradictorio in contradictione nullo altero se habente, quia non est ratio, quare illud contradictorium magis est verum modo, quam prius, & quare illud falsum; ita Doctor, ergo secundum ipsum nullo modo potest mutatio in eo, quod Deus ex aternitate voluit, neque ex parte Dei, & aetatis, neque ex parte obiecti voliti; ergo quod Deus ex aternitate voluit, semper vult, & voler, nec potest ejus volitio in empte variari.

Item par. distinct. 39.loquens de voluntate divina per comparationem ad voluntatem creatam. **s. iuxta predicta** tribuit ei libertatem ad opposita objecta, licet non libertatem ad oppositos actus, medietate qua' *creata voluntas* est libera ad opposita objecta, & hoc vel pro eodem instanti, vel successivè, cum hac libertas imperfectionem preferat, quia limitationem, potentialitatem paucim, & actu succedentem, que ab ipse mutatione esse nequit; hoc autem libertatem ad opposita objecta liberè vult, quicquid vult ad extrà, quod magis adhuc declarans Doctor ibidem *quantum ad secundum*, inquit, & hoc considerando ipsam (scilicet divisionem voluntatem) ut est prior naturaliter tendentia eius in illud objectum, nec etiam ipsa voluntas, ut est prior naturaliter suo acto, sed etiam in quantum est volens, quia sicut voluntas nostra, ut prior naturaliter suo actu, ita elicet illum, quod pro eodem instanti potest elicere oppositum, ita voluntas divina, in quantum est ipsa sub voluntate, ut prior naturaliter tendentia tali, & ita tendit in illud objectum contingenter, quod in eodem instanti posuit tendere in objectum oppositum, & hoc tam de potentia Logica, quae est non repugnante terminorum, quam de potentia reali, quae prius naturaliter est actu suo; ita Doctor, quibus verbis explicat, quod in Deo non est libertas ad opposita successiva, sed ad opposita in illo priori, in quo consideratur, ut prior naturaliter transfit suu super hoc, vel illud objectum secundarium, & hoc in aternitate, seu in instanti aternitatis. Rursum i.d. q. 9. s. 6. **ad argumenta pro opinione Physiophorum,** & 2. d. i. q. 9. **sed contra,** & s. ad primum appetere docet, Deum non posse velle aliquid in tempore, quod ab aeterno non volunt, sed eodem velle, eademque voluntate antiqua, quia aliquid ex aternitate volunt, illud semper velle, & ponet in esse pro illa temporis differentia, pro qua decrevit ipsum ponere in esse, & claret docet, quod non potest esse novitas, vel mutatione ex parte volunti, nisi est aliqua novitas ex parte actus volendi, quia actus volendi idem, & eodem modo se habens, non potest ex parte eius novitas volunti, quia voluntas non habet esse voluntum, nisi per actum volendi, & ita non est novitas in esse volunti, nisi per novum actum volendi, ergo nullo modo fieri potest non aternitatem, quia aternitatem, non potest libertatem car-
b. secunde, nec contingentiam effectus eius: & hoc est, quod Scotus intentio in solutione illius argumenti de divine predestinationis decreto. Quare licet dicat, divinum decre-
tum non transire in praeteritum, quia semper manet, & coexistit cumlibet parti temporis, acut nunc aternitatis, in quo est, nequaquam tamen negat, voluntatem divinam se determinare in instanti aternitatis ad alteram partem contradictionis, scilicet ad Petrum predestinationis. Ac-
cedit, quod licet concedamus divinum decretrum non tran-
sist in praeteritum, illudque concipiamus, ut nunc egredien-
tis a divina voluntate, adhuc tamen ita praesenti ponit debet, ut nos possimus mutari ad non esse nunc, vel in tem-
pore sequenti, alioquin decretrum Dei mutabile esset, &
predestinationis omnino incerta: ergo tota hac doctrina de
actuali praesentia divini decretri, ejusque egregii a divina
voluntate semper in fieri non sufficit ad conciliandam no-
stram libertatem cum efficacia decretri, quia quantumvis po-
nat praesens, & actu egrediens a divina voluntate, adhuc
statui debet fixum, & immutabile, & sic recurrat ex inte-
grato difficiulis, ob cuius solutionem excoigitatus est ille di-
cendi modus.

Secundo principaliter probo, neque hunc dicendi modum habere fundamentum in D. Bon. nam i. d. 40. art. 2. q. 1. in corpore questionis, atque quod **prædefinitionem infert saltem,** & **non potest calciari;** nec discordare a lib. arb. & quia præscientia nullam imponit nec **fizitatem consequenti** sed **solum consequentie similiter,** nec **prædefinitione,** & rursum qu. 2. in corpore inquire, quod **prædefinitione est certa certitudine immutabilitatis, quia divina dispositio.** **O**rdinatio non variatur, ut modo eligat at unu[m] & modo aliis, sed qui semel electus est, semper fuerit, & erit. Et non aliis, & in responsione ibi ad pait, quando dicunt debetur locus secundum prædefinitionem aternam, potest quidem cadere, & locum perdere. & aliis qui non est prædefinitione, potest acquirere, sed tamen hoc nunquam eveniet, & d. 44. ar. 2. quatuor un. plane Deo non denegat realiter potest ad voluntem oppositi illius, quod ex aternitate volunti, negat tamen, oppositi posse succedere ei, quod ex aternitate volunti, ut Scotus aebat, & hoc proper stabilitatem, & immutabilitatem divine dispositio-

congruens; idem habet 3. art. 1. q. 8. ubi inquirens, an congregatoretur, humanam natum a Deo reparari, sic loquitur in corpore quasi est, congruas ex parte artificis ponit necesse statim non inevitabilitatem; sed immutabilitatem, quae configitur ex habilitate, & immutabilitate divinae dispositionis, hec autem non ardet divinam potentiam ad opositum, sed eam determinat ad tal propositum, &c. ergo secundum D. Bon. stans immutabilitatem, & habilitate divinae dispositionis necessario necessitate, non quidem inevitabilitatem, sed fols immutabilitatem. Deus que semel voluit ab eterno, semper vult, & voleret. At obicit Pennottus cap. 24. cit. verba Sancti Doctoris 1.40. art. 3. q. 1. in fine, ubi respondens difficultatem praedictissimam posuit dampnum, inquit quibusdam premis. His praedictis positio facile est intelligere, quod pretulimus potest esse praeexistens, & quod Deus quem praeexistit, potuit prae-

propter quod Dei fides; quod praefatit; potest; praedestinatio; confitans enim est; quod salus illius; qui praeficit est; potuit ab aeterno previdere; cum posse est; fieri in tempore; & si potuit ab eterno ordinari ad divinam cognitionem & voluntatem; potest; & nunc; etenim quia praefens totum est; & nihil transit in præteritum; & nihil factum est; quod sit necessarium esse factum; hinc est; quod sicut potest cogitari; verè potuisse; & non praedestinatio ab aeterno; ita eriam quod posse in suo nunc; scilicet eternitatis non praedestinatio. Respondeo imo oppositum portis inde collig. at enim S. Doctor quod Deus; quem praeficit; potuit praedestinasse; que est libertas ad opposita simili disfunctum in instanti eternitatis; non verò ad opposita successivæ; ita nunc praedestinatio potest; quem nunc praeficit; ut dicit deinceps iuxta dicendi modum; & tunc subdit quod sicut potest cogitari; verè potuisse; & non praedestinasse ab aeterno; ita etiam quod posse in suo nunc; scilicet eternitatis non praedestinasse; non dicit quid; quem praedestinavit; potest non praedestinare modò; solum ergo tribuit divina voluntati libertatem ad opposita in nunc eternitatis; modo verò successivæ; vult ergo invenire S. Doctor; ut nos Scutum explicabamus; quod quavis decreto Dei sit aeternum; est tamen simpliciter contingens; quod ita potuisse non esse in nunc eternitatis; ac si hodie inciperet esse; quod expresse illis verbis significat nihil factum est; quod sit ceterorum esse factum. Et.

Tertii probos, neque habere fundatum in doctrina Augustini, nam lib. 3. de lib. arb. cap. 3. appetere docet universitatem, Deum non posse aliquid velle de novo dicens *iam semel statuit (Deus) quemadmodum feratur ordo universitatis; quam constituit, neque enim aliqual novis voluntate administrat* & lib. 5. de Trin. ca. 8. specialius ad rem nonfram inquit, *abfit ut Deus temporaliter aliquem allegat, quia non dicitur, que in ipso anno non erat, apud quem, nec præxirita transiret, futura iam facta sunt, itaque omnes Sanctos suos ante mundi constitutionem dilexit, sicut prædestinavit quibus verbis Aug. docet.* Deum ex aeternitate diligere, quos diligunt, sicut ex aeternitate prædestinavit, & non in tempore incipere diligere, quos diligunt, sicut nec in tempore prædestinavit, quos ad gloriam eligit, sed ante mundi constitutionem, ut inquit a *Apostolo*, quem Aug. locum exppons *S. Bonav. p. 32. dub. 2. litterali ait, intelligendum esse de dilectione, qua est prædestinatorum, non approbatione; quia illa potest esse temporalis, & idem habet Magister in litera, quantum enim ibi, an de reprobis dici possit quod eos Deus ex aeternitate dilexerit, respondet de electis soli, id est simpliciter concedendum, quia illi Deus ad iustitiam, & cotonam preparavit; igitur ex sententia Aug. & Magistri, quod Deus ex aeternitate dilexit, semper diligenter dilectione, nec oppositum succedit, opositio enim lib. de prædest. *S. Anthonio*, veritatem prædestinationis immobilem vocat cap. 17. & lib. de predict. & gratia cap. 5. explicans illud *Apostoli*, qui elegit nos ante mundi constitutionem, inquit, *intrā Mundū facti sumus, & ante mundum electi sumus, atque ita uno, condeique non transire, nec futuro, sed continuo tempore, vel si quo alio modo dico potest, si tamen potest, apud Deum est & prese- fice, & facere. & præsentiam sua incommutabiliter permanente eligere faciendo, quos facturus fuerat eligendos, quibus verbis utique declarat Aug. actum divine prædestinationis semper esse præfentem; nec in præteritum transit, ita tamen esse præfentem, ut semper incommutabiliter maneat, sicut & divina præscientia, non autem ita ut possit præficer multas, & in tempore foliū Petrum modū p̄d p̄definit, modo reprobet juxta ejus opera; & neque hoc dicit potest, quis per terquamquid talis suscipio maximam dicere in Deo imperfectionem, adhuc sequitur, Deum mutari in tempore de praefinitione, in non prædestinante, & è contraria quod fieri nequit ex loco citato sine intrinsecu sui mutatione. Vel tandem ita concipienda est in nunc egrediens à divina voluntate, & quavis fuerit a eterno, nunquam tamen transeat in præteritum; sed semper sit presens, & permanens, & est ipsum nunc aeternitatis, quo menstruat, & hoc utique verum est, sed cum hoc aeternum verum est, quod est stabilis, & incomutabilis, nedum ut dicit entitatem ipsius divinitatis, sed etiam transiit, & tendentiam eius super hoc, vel illud obiectum, ita quod, si nunc egrediens concipiatur à divina voluntate, ac tendens in tale obiectum, nequeat concipi in tempore sequenti non tendere, aut in oppotuum tendere, ut dictum est ex Aug. & in hoc sensu recurrat difficultas ex integrō, quomodo talis divini decreti immutabilitas humana voluntati necessitatim non imponat; etenim in hec difficultas non oritur præcisus ex eo, quod divina prædestinationis à nobis concipiatur, ut transiens in præteritum, sed ex eo quod sit immutabilis; quartum cum hac immutabilitas conveniat semper divina prædestinationi, & cuiuscumque divino decreto, etiam concepto, ut modū in fieri, & sub actuali egrediu à divina voluntate, profecto hic actualis egredens sufficiens non est ad conciliandam nostram libertatem cum efficacia divini decreti, nisi hoc ponatur mutabile; Si autem divinum decreturn ponitus mutabile, parum refert, quod concipiatur ut preferat presens, vel ut transactum in præteritum, nam si etiam transferit in præteritum, poterit revocari, & retractari; unde à primo ad ultimum concluso, doctrinam illam de actuali egredie divini decreti à divina voluntate, præficiendo ab ejus mutabilitate, nihil omnino Adversarios juvare, ad conciliandam efficaciam divini decreti cum nostra libertate.**

ARTICULUS TERTIUS.

Satisfit Objectionibus.

In oppositum Primo urgat Pennottus auctoritatem D. August. lib. 6. Hypognosticon in fine dicentes, nemo glorie-
ficiatur in leuit. Tom. I.

Disputatio Quarta de Divina Voluntate.

tum, nemo desperet, solus enim Deus fit, qui sunt eis, in quantum autem possumus in conspectu Dei nos humiliemus dicentes, si voluntas tua, ipsius erit potestatis iudicium in nobis debitis damnationis mutare, & gratiam predestinationis indebitam provocare, judicium autem mutare non est nisi mutare decretem, & hinc ait deduci dictum illud vulgo Augusti scriptum si non es predestinatus ora Deum, ut predestineris. Sic etiam loquitur D. Ambrosius lib. 2. in Lucam in illa verba, & Zaccarias pater eius, dicens, nemo veterum confusus delictorum premia divina desperet, novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris mutare delictum. Quibus adiungit etiam scriptura testimonia, quae idem significantur. I. Corint. 9. castigo corpus meum & in servitatem redigo, ne cum aliis predicatoribus, in se reprobis efficiar & in epist. 2. Pet. cap. 1. fratres satagit, ut per bona opera certam vocacionem vestram, & electionem facias, & Apoc. 3. tene, quod habes, ut nemo appetit coronam tuam. Addit tandem Faber verba Ecclesiæ in quadam collecta, Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in eterna felicitate loca-
dus tribus que sumus, ut omnium fiducia nomina beatae prede-
stinationis liber ad scripta retineat, ubi Ecclesia supponit, pre-
destinatos in libro vite scriptos pro illo excedere, & ideo
Deum rogat, ne cadant; ergo predestinatus potest damnari, & predestinationis est mutabilitas. Et per hanc doctrinam con-
cludit Pennottus faciliter intelligi homines naesci non jam judi-
catores, sed judicando, prout Evangelia Paulus & alii, Apolo-
li in suis epistolis monent, quod cum quanta difficultate in-
telligi possit admissio, quod divinum decretem ab eterno jam in rem judicatum pertinet, nullus non intelligit.

Respondeo, satis constare ex dictis num. 8. 3. mentem Augu-
stini esse, divina decreta licet non transirent in praeteritum, adhuc tamen omnino fixa esse, ac immutabili nec aliud for-
te dogma adeo frequenter inculcat sicut istud, unde rursus
12. de Civit. cap. 17. sit, potest ad opus nostrum, non nonnum adi-
bere consilium sed sempernam & lib. 11. cap. 2. 1. ille non ex hoc
illud cogitatione mutata, sed omnino incomutabiliter videt,
& lib. 13. confit. cap. 1. qui es incomutabilis, & sic incom-
utabiliter, & vis incomutabiliter, & sic ubiq; loquitur;
quare inquit Vulpes tom. 2. 1. dist. 26. att. 5. sententiam il-
lam vulgo Augusti scriptam, quod etiam notavat Suarez lib. 5.
de reprob. cap. 8. si non est predestinatus, fac ut predestineris,
apud Aug. minimè inventus, sed tantum tract. 26. In lo. hanc
haberi si non traharis, fac ut traharis, si non sufficiaris,
fac ut sufficiaris, quæ est longe diversa illa; sic partier
negant alii, aliam confimile sententiam haberi apud
Ambrosium, novit Dominus mutare sententiam &c. licet ita
referatur de penitentia disp. 1. cap. novi; verba tamen ci-
tata ex lib. Hypognost. in fine libi habentur expressa, que
tamen Vulpes mirabiliter pertinat silentio, tamquam si nihil omnino ad rem attinenter, cum tamen in eis Ad-
versarii totam vim faciant; nihilominus facile explicari
possunt ex doctrina ejusdem Augusti, qui lib. de corrept. & gratia cap. 13. locum ex Apoc. citatum tene quod habes,
& exponit per eam distinctionem patrum à Theologis rece-
ptam, quod corona debetur aliqui, vel secundum prefe-
rentem justitiam, vel secundum aeternam predestinationem, &
quod sepe contingit, quod coronam aliqui debent secun-
dum presentem justitiam accipiant atri, cui debetur secun-
dum eadē habet Aug. de bono perseverantie c. 7. ubi inquit, quod
fine orationis potuit nobis Deus dominus perseverantie confer-
re, sed vult, ut oremitus agnoscamus, & quod hec accipimus
beneficia, poterat nobis etiam non orantibus dare, sed oratione
nostra nos voluit admoniri, & quod accipimus hec beneficia, hac
igitur de causa Paulus orabit, & corpus suum caligabat, quia
licet bene curaret, tamen timebat, quia occulutum erat, quod
perveniret; hac etiam de causa horatur nos Petrus, ut per bo-
na opera certam causam vocacionem nostram; & hac tamen
de causa Ecclesia petitur nomina predestinationum liber vite
ad scripta retinere, quod deleri illa nomina possint per mu-
tatione decreci predestinationis, sed quia Deus vult, ut bene-
ficium predestinationis semper petamus, & cum timore & tre-
more salutem nostram operemur; et itaque modus Sacra Scripta
confutus propter hujus secreti; locus ex Ap. 3. jam explicatus est speciatim ex Augusti, & D. Bon. quod in-
telligitur secundum presentem justitiam, non secundum aeternam predestinationem, quam doctrinam immixto
infringit inquis, quod in tali casu fiat de novo decretem
aeternae predestinationis, sed tantum quod protogatur, nec
enim cum predestinationis peccat, decretem predestinationis
rescludit per judicium damnationis supervenientis, quia
hoc judicium est tantum pro presenti statu, & secundum
presentem justitiam, & ut docet Scot. 4. d. 16. q. 2. tale ju-
dicium non est absolutum, sed conditionatum, nimisrum si

predestinatus moretur, quando est in reatu culpe; & cum
a culpa resurgit, non mutat decretem Deus, sed gratiam
predestinationis prorogat, & celat ab odio, & ordinario
nead penam, quae non erat absoluta, sed conditionata, ut
explicatum est disp. 2. n. 217. & 228. quia quisque sperare de-
bet esse de numero predestinationum, licet illud certò non
sciat, quotiescumque sumus in peccato, horatur Augustus ad
orandum Deum, ut mutet judicium damnationis nobis debiti
secundum presentem justitiam, id est celat ab odio, ac
ordinatione ad penam non permitendo, nos mori in reatu
culpe, sed prorogando vitam prorogat etiam gratiam prede-
stinationis indebitam.

Unde ubi nunc in texu Augustini legitur in quibusdam

condicibus prærogare, puto legendum est prærogare, nam, verbum prærogare, aut contrarium est, ut omnino incongruum sensu Augustini, nam vocabulum hoc ex Calepi-
nus duas habet significations, juxta notam & vulgariter in-
guificat precibus impetrare; quia ut patet sententia Augusti,
adaptari non potest, etenim non ad Deum, sed ad nos
probat gratiam predestinationis precibus impetrare; sit
autem illi Augusti, ipsius est potestatis gratiam prede-
stinationis in debito prærogare, habetur, & aliam significacionem
ex Vulpianu deducatur, que est anticipata soluta, & neque
haec congruit Augustinianam sententiam, non enim nobis Deus
gratiam predestinationis indebitam dicitur solvere, aliquoquin
indebita non est, sed gratia omnino donare, ut alibi fre-
quentier Augusti, docet: ut ergo bonus colligatur sensus
sententie Augusti, congruus legi debet prærogare juxta ex-
plificationem a nobis datum, & ita etiam legit Vulpes nostre
loc. cit. Et hoc etiam modo intelligenda venit alia sententia,
quam Concionatores nonnulli pro populi capacitate solent
adducere ex eodem Augusti, ferm. 102. & 109. de tempore
mutatus est reus, mutavit Index sententiam, ut nimis lo-
quatur de sententia conditionata, que respicit presentem sta-
tum, quando sumus in reatu culpe, que etiam dicitur muta-
ri, non quia illi non permaneat, & quoad substantiam & quadam eadem tendentiam in objectum pro tali tempore,
quando nempe homo erat in reatu culpe, sed dicitur muta-
ri, quia cum illa sententia esset conditionata, si scilicet ho-
mo in reatu culpe decessisset, cessante conditione, dicitur
cessante sententia, id est, nullam vim habere, ut magis expli-
citetur in solutione secundi argumenti; & sic tandem expo-
nenda quoque est sententia Ambrosiu adscripta novit domi-
nus mutare sententiam &c.

Ad loca Scripturæ occurrentia est, per ea non probari, sa-
lute nostra non esse à Deo ab eterno firmata, & certò
decretam, sed nos nullam talium decretorum habere notitia,
& ideo tempus cum timore salutis operibus incumben-
dum esse, ut colligatur ex Augusti cit. de corrept. & gratia
capit. 13. ubi monet, quod in scriptura hac, & familia
multa dicuntur properibus utilitatibus secreti, ne forte quis
extollatur, sed omnes etia quod bene curvuntur, timeant, dum occu-
sum est, quo perveniat hinc & Apollos dicebat, si mansuetus
in die, mente illo, qui illus uique siebat, sese mansuus, sic etiā
de reverberantibus usque in finē dicitur, qui stat, vide atque ca-
dat, & tamen nunquam cadent, sed proculibet perseverant
eadē habet Aug. de bono perseverantie c. 7. ubi inquit, quod
fine orationis potuit nobis Deus dominus perseverantie confer-
re, sed vult, ut oremitus agnoscamus, & quod hec accipimus
beneficia, poterat nobis etiam non orantibus dare, sed oratione
nostra nos voluit admoniri, & quod accipimus hec beneficia, hac
igitur de causa Paulus orabit, & corpus suum caligabat, quia
licet bene curaret, tamen timebat, quia occulutum erat, quod
perveniret; hac etiam de causa horatur nos Petrus, ut per bo-
na opera certam causam vocacionem nostram; & hac tamen
de causa Ecclesia petitur nomina predestinationum liber vite
ad scripta retinere, quod deleri illa nomina possint per mu-
tatione decreci predestinationis, sed quia Deus vult, ut bene-
ficium predestinationis semper petamus, & cum timore & tre-
more salutem nostram operemur; et itaque modus Sacra Scripta
confutus propter hujus secreti; locus ex Ap. 3. jam explicatus est speciatim ex Augusti, & D. Bon. quod in-
telligitur secundum presentem justitiam, non secundum aeternam pre-
destinationem, quam doctrinam immixto
infringit inquis, quod in tali casu fiat de novo decretem
aeternae predestinationis, sed tantum quod protogatur, nec
enim cum predestinationis peccat, decretem predestinationis
rescludit per judicium damnationis supervenientis, quia
hoc judicium est tantum pro presenti statu, & secundum
presentem justitiam, & ut docet Scot. 4. d. 16. q. 2. tale ju-
dicium non est absolutum, sed conditionatum, nimisrum si

Quæst. IV. Quomodo cum efficacia divini Decreti Art. III.

est per divinum decretum ab eterno predefinita, quod fuit argumentum in terminis Fausti Regensis Semipelagiani lib. 1. de gratia, & lib. arb. cap. 4. apud Vasquez p. 1. disp. 89. cap. 1. num. 7.

Respondeo, si ita intelligat arguens, homines naesci judican-
dos, quasi nihil de eorum salute, vel damnatione vel statutu
fuerit, ac ab eterno praordinatum, nec neverit Deus ab eterno
Petrum salvandum, & Judam damnandum, sed haec omnia
fieri à Deo in tempore tantum, ut videtur arguens intendere profecta fide dici non potest, novit enim Dominus
etiam ab eterno qui sunt eis, & non nisi medio decreto eterno
non predestinationis, ut ait Augusti, de praed. Sanctorum c.
10. predestinatione novi, que fuerat ipse facturus, hinc in Soliloquio his cap. 26. inquit, Antequam naescer Domine, tu preve-
nisti me preparans mibi mentem, quibus incederem, & venire
ad gloriam donum tue, prius quam in utero me formares, novili-
me, & antequam exirem de vulva, quicquid tibi placuit præordi-
nasti de me, que, & quia sunt scripta in libro tuo de me in
secretu Conciliorum tuorum, ego quidem ignoro, & vobis timo, ut
vobis nos, quoniam quod ego per succelus dicimus, & temporum hinc
ad milles annos expecto, in conpetu eternitate tua, iam factū
est, & omne quod futurum est, sicut etiam loquitur
in utero me formares, novili me, & antequam exirem de vulva, quicquid
in Dei prouidentissima dispositione predestinata, vocati, justificati sunt, etiam nondum
nascitur filii Dei sunt. Si autem ita intelligat, naesci judicatos,
ut decreverit Deus predestinationem nostram, vel reprobationem
executioni mandata, independentem ab operibus no-
stris bonis, vel malis, planè in hoc sensu non nascuntur ho-
mines judicati, sed judicandi, quandoquidem, ut inquit
Apostolus, iudicabitur uniusquisque, prout gerit in corpore
suo, nam predestinavit Petrum ad gloriam, sed bonis operi-
bus acquirendam, & ideo fructuaria non sunt exhortationes
ad bonum, & correctiones a virtutis & ratio est, quam asserat
Scotus d. 59. ad p. 1. prima quæst. & ad argumenta principia-
lia, quia non est similis veritas in propositionibus de futuro,
sicut in illis de presenti, & praeterito, in presentibus quidem,
& praeteritibus est veritas determinata, ita quod alterum extre-
num est positivum, & ut intelligatur postum non est in po-
testate cause, ut ponatur, vel non ponatur, quia licet in po-
testate cause (ut prior naturæ est) effectus, ut ponere effectus,
vel non ponere non tam ut effectus intelligitur jam positus
in esse, talis autem non est determinatio ex parte futuri, quia
licet alii intellexerit si pars determinata vera, & etiam
una pars sit ut determinata vera, licet tamen nullus intellectus
apprehenderet, non tam ita, quia in potestate causa sit pro
illo instanti ponere oppositum, & ita indeterminatio sufficit
ad confundandam, & negotiandum, ita Doctor. Dices, si ef-
fectus est futurus, etiam ipsa voluntas est se determinatura ad
illum ponendum, ergo frustra est confundari. Negatur hec ul-
tima coniectura, quia determinatio futura non oportunit
indeterminatione aliqui, & presenti, sed possunt ita statim
& temporalis dilectione sunt voluntates conditionatae circa idem
objectum, que propriæ non contradicunt, quia non tendunt
in idem objectum pro eodem tempore, sed pro diversis, &
ideo illa duo velle simili stant in eternitate, & circa idem
objectum in eternitate voluntum, licet non pro eternitate,
non indeterminata, ut vero ad futurum est libertas, quia vo-
luntas intelligitur adhuc indeterminata; & hinc ortum est
adagium post factum non est confundendum, sed bene de futuro.

Secundo arguit Pennottus ex eversione fundamenti nostre
sententia, quod est, quia semel supposito, quod Deus aliquid
decreverit, putat hominem predestinaverit, vel reprobaverit,
ob immutabilitatem divina voluntatis non potest, illum non
reprobare, aut non predestinare; sed ita fundatum,
tamen leve est, ut nullus Theologus illud non solvere tenuerit,
ergo, & probat minorem, quia secundum omnes Deum ait
hominem, dum est in gratia, celsus est ab eius amore, cum
eam amitterit per peccatum, & incipit illum odire, ergo in omni
opinione sequitur, Deus transit ab actu amoris ad actu
odi, & contra, & de volatile hominib; in gloriam fieri
molentem, & id fieri sine illa omnino mutatione contingente
in divina voluntate, sed solum in rebus volitico, & id quoti-
di accidit; at non est maius inconveniens, Deum posse nunc
nolle, quod fieri volebat, quam Deum posse nunc non pre-
destinare, quem ab eterno predestinavit, & quoniam responsio
nem dederis mihi (inquit) ego eadem objectione tua respon-
deo.

Respondeo, potius hinc everti fundamentum Adversarii
rum, nam totum eorum fundamentum est, ut constat ex di-
ctis initio questionis, quod predestinationis, sicut & quilibet
divinus actus eternitate manefurat, & ideo semper est pra-
fessus, nec unquam in praeteritum transit, at dum ponunt actum
divina voluntatis in nunc eternitatem, quatenus coexistit in
aliquo tempore praesens posse ad aliquem predestinandum

de novo terminari, ad quem in eodem nunc eternitatem non
concipiatur terminatus, prout coexistit tempori praeterito,
non solum à parte rei veram novitatem volendi in Deo
astruit, sed potius tempore intrinsecum durante, ergo &c.
probo minorem, cum enim sit de ratione eternitatis coexistere
omnibus temporis differentiis, actus eternita durans, ne-
dum instanti praesens, sed etiam omnibus praeteritis coexistere
debet, at dico, Deum nunc Petrum predestinare, &
non ante predestinationis, jam ponitur actus divinae prede-
stinationis coexistere tantum tempori praesenti, non vero pra-
eterito, ergo jam ponitur durare tempore, non autem eternitate;
Ad argumentum in se jam respondum est in terminis

dis. 2. qu. 3. art. 2. nu. 217. ex Scoto 4. dist. 16. quæst.

2. in corpore questionis in hujusmodi cibis divinam volu-

tatem nullum actum mutare, sed simul in Deo existere anno-

rem, & odium illius hominis, licet pro diversis temporibus,

amorem quidem tempore, quo fuit in gratia, odium vero in

tempore, quo fuit peccator; itaq; forma nego minorem, ad

probationem nego cōsequuntiam, quia ut docet Doctor loc.

cit. lit. Ille non est propriæ transitus à contradictione con-

tradictoriū, quia voluntas divina pro instanti, pro quo

ite peccat, & pro toto tempore habito utque ad infra B. in

quo premit, vult, illum esse puniendum, & hoc volitione

conditionata, scilicet si fiat in termino; & si in instanti B.

penitus vult, illum pro tune, & pro toto tempore habito utque

ad infans novi peccati non esse puniendum, quod est vel

licet peccatum, & pro toto tempore habito utque ad infra B. in

quo premit, vult, illum esse puniendum, & hoc volitione

conditionata, scilicet si fiat in termino;

et ita in instanti B. penitus vult, illum pro tune, & pro toto tempore habito utque

ad infans novi peccati non esse puniendum, ita Doctor ibi.

Cum vero subdit arguere in obiectione, non esse maius in-
conveniens, Deum posse nunc nolle, quod fieri volebat, quia
nunc non predestinavit, quem ab eterno non predestinavit,

negatur patitas, quia ut sepe docet Aug. locis citatis aliud est
loqui de dilectione, & odio temporali, sicut secundum pre-
fitem justitiam, aliud de odio, & de dilectione eternam, nam odio,

& temporalis dilectione sunt voluntates conditionatae circa idem
objectum, que propriæ non contradicunt, quia non tendunt

in idem objectum pro eodem tempore, sed pro diversis, &
ideo illa duo velle simili stant in eternitate, & circa idem
objectum in eternitate voluntum, licet non pro eternitate,

non indeterminata, ut vero ad futurum est libertas, quia vo-

luntas intelligitur adhuc indeterminata; & hinc ortum est
adagium post factum non est confundendum, sed bene de futuro.

Deinde ex vi propriei obiectioneis ab Adversariis seque-
retur, quod quicquidem, quis cadit à gratia in peccatum,

tunc ex praestituto fieret à Deo reprobatus, & quando de

Disputatio Quarta de Divina Voluntate.

peccato ad gratiam resurgit, & tunc eontra de reprobatione peccantem est predestinationis, & sic sequeretur, quilibet peccantem esse reprobationem simpliciter, & absoluere loquendo, & non tantum secundum presentem iustitiam, & quilibet bene operantem eontra esse predestinationem; at hoc manifeste repugnat August., locis citatis praesertim de corruptione, & gratia capit. 13. ubi ait, quis secundum propositum tuu vocati iusta Dei iudicio, interduum permittuntur in peccata labi, & contra quosdam de filiis perditionis aliquando fideliter, & iustè vivere, & postea cadere, & finaliter damnari; ergo falsum est, in tempore ex diverso hominis statu in gratia, vel peccato variar. aeternam predestinationem. Dices, ergo per predestinationem quandoque odio habetur a Deo, scilicet quando est in peccato, & reprobatio quandoque est dilectio, quando scilicet est in gratia, at reprobatio, reprobatio est Deo dilectum, & predestinationem invitus, quia tunc simul amatur, ac odio habetur. Respondeo. ex Augst., loc. cit. hec duo minime repugnare, si distinguamus de dilectione, & odio temporali, ac aeterno, nam cum temporalis dilectione, que interduum reprobationis convenit, stat odiu aeternum per reprobationem importatum, & eontra cum odio temporali, quod interduum convenit predestinationis, cum sunt in peccato, stat aeterna dilectione, nam ut dictum est ex Scoto, odiu & dilectione temporali sunt volunties conditionatae, odiu, & aeterna dilectione sunt volunties absolutae, potest autem absque contradictione Deus velle alium finaliter, & absolutè gloriam aeternam, & pro aliquo tempore ponam aeternam conditionem, si nempe pro tunc decederet in mortali reatu culpe, & eontra velle alium finaliter, & absolutè ponam aeternam, & conditionem pro aliquo tempore aeternam gloriam, nempe pro ex instanti, in quo est in gratia, si pro eo tunc decederet e vita. Queso ergo Deus ex gemitate dilexit, id est predestinavit, semper diligit tali dilectione simpliciter, & absoluere, nec oppositum succedit opposito, quos vero ex aeternitate non dilexit, id est non predestinavit, quamquam illos temporali dilectione, id est quod aliquem effectum dilectionis, & conditionem diligit, non tam simpliciter, & absoluere illos diligit, scilicet finali dilectione, qua est tantum predestinationis, quia cum diligenter finali dilectione nil aliud sit, nisi velle aliqui bonum finaliter, & absoluere, & hoc in voluntate divina est predestinationis libertatis humanae destruere, adhuc a suis tentationibus, & infidibus non desiderat Dæmon, quamvis enim seiret a predestinatione necessitate inferri salutis, adhuc etiam seiret, quod predestinationis voluntas non est ex predestinatione in bono confirmata, & id est non omnino in vanum ipsum tentaret, quamvis enim faciendo illum peccare, non potest totaliter effectum predestinationis impeditre, nempe aeterna gloria consecutionem, posset tamen ipsum retardare, quatenus post mortem non statim predestinationis ad gloriam evolaret, sed ad tempus in purgatorio peccatorum commissorum ponens luet, & hoc est Diaboli sufficiens motivum ad predestinationis tentandas, reprobus etiam adhuc tentare debet, ut quo magis peccarent, acerbioribus quoque penit. in inferno obnoxii essent, cum majori, quo posse, hominum inheit modo ruina ex immanissimo odio in universum genus humani.

Postremo oblicuit ratio dubitandi ab initio questionis, nam semel constituto hoc decreto efficaci circa actus humanos liberos futuros, quantumcumque, & quomodo cunque ponatur concomitans, jam illud non potest amplius immutari, & cum illud de facto antecedat determinatio nostra voluntatis, qui sit in tempore, non est in potestate voluntatis diuinum immutare decreatum, & sic non est in eius potestate, ut, quod Deus decrevit, non sit futurum, & sic tandem in exercitu, & in factu nulla est hominis libertas. Verum huic difficultati satisfactum est disput. 3. quest. 3. artic. 5. num. 204. & 206. ubi etiam declaratum est, que pacio dico possit, diuinum decreatum esse in potestate nostra, ut illud homo immutare queat, non enim hoc ita intelligendum est, ut videtur velle Pennottus, quia quod irritare posse per suam libertatem, quod semel decrevit Deus, & quod ab aeterno præscivit determinate futurum; sed in hoc sensu duxatus, quatenus nihil determinat, à nobis esse futurum in tempore, nisi concomitante cum voluntate nostra, quam virtualliter continet, & secundum omnem eius inclinationem, & agendi modum, unde si alter nos voluisse in tempore ab eo, quod sumus voluntari, & consequenter ab ipso jam est determinatus, aliter etiam ipso nobiscum determinatus ab aeterno, & aliter præscivit, quod conceptus verbis docuit Scoto 1. d. 40. in solutione ad secundum dicens, quod voluntas creata non potest impetrare ordinacionem voluntatis diuinæ, nam impetrare

88 Tertio ex Diabolo ipso sumit Pennottus comprobationem sententia sua; scit quippe Dæmon, quia sit efficax, & immutabile diuina predestinationis decreatum, hac tamen non obstante immutabilitatem nullam commitit occasionem hominem tentandi; sane si crederet, omnes actus nostros ita esse a Deo per efficacem decreatum, & immutabile predestinationis, ut illud amplius mutari non posset, jam intelligetur, vanos esse, & projectos omnes conatus fuos; scire enim, omnes, quos Deus salvare decrevit, illis non obstantibus salutem affecturos, ne fructetur diuinum decreatum; omnes etiam, qui reprobati sunt, ex vi reprobationis tandem damnos mandamus absque aliquo ejus labore, ac tentatione; sentis igitur, diuinum decreatum jam non transisse in rem iudicatam, sed quandom homo est in hujus vita curriculo positus, posse illum, vel salutem ex gratia Dei adipisci, vel interitum propriam voluntate precipitare.

Respondeo, rationem hanc, si est ex Diabolo, veram esse non posse, sed deceptoriam, cum sit pater mendacii, & quidem argumentum, si valer quidam, urgeat etiam si ponamus, predestinationem esse certam sola certitudinem praescientie, non autem certitudinem divini decreti, quam quidem certitudinem ex sola divina praescientia nemo Catholicus, aut Hereticus negat, nam ut habet 2. Timoth. cap. 2. firmum

Quæst. IV. Quomodo cum efficacia divini decreti. Art. III. 219

effect, si fuerit propositum voluntatis diuinæ, & oppositum evenire per voluntatem creatam, hoc autem est impossibile, quia sicut voluntas creata potest mereri damnationem, ita etiam potest concomitante sequi, quod voluntas diuina non preordinarerit ipsu ad gloriam, quibus ultimis verbis indicat, quod sensu digno possit dici, voluntatem creatam posse immutare diuinum decreatum, quatenus scilicet voluntas Petri modo predestinationis, potest male operando mereri damnationem, quo casu non fuisse predestinationis, sed Deus concomitante ipsum ordinasset ad pœnam; ex quo inquit modo disput. 3. quest. 3. art. 8. deduximus, in Scotti sententia diuina decreta respectu evenit liberis à creatura voluntate futuri ponenda esse concomitantia usum libertatis nostra, non vero antecedentia.

D. Bonav. quoque 1. d. 40. art. 2. quest. 1. s. ex hoc patet, per hanc concomitantia concordat libertatem nostram cum efficacia divini decreti, cuius sensu differentia à Scoto, quod ubi Scotus radicem talis concordie, seu concomitantia voluntatis diuinæ cum voluntate creata in prefigendis actibus ab ea futuris reducit tantum in perfectissimam continentiam ementaliem, & virtueliter voluntatis in divina supposita generali lego quod velit eam modo libero administrare juxta eius exigentiam. D. Bonav. concomitantia hanc, & cordiana reducit in scientiam mediæ, quia divinitus intellectus ob eius eminentiam supra voluntatem creata ante omne decreatum divinum voluntatis certò, sciat, quid faciet pro sua libertate ex hypothesi, quod in hoc, vel illo seruum ordine constitueretur, & quia locus talus est, & vaide exprefit, ut rem gramat faciam Theologis Societatis, quibus communiter imponitur, quod haec scientia media fit eorum putrum inventum, & Scholasticis præficiis nostris Magistri omnino incognita, in medium proferro illustrissimum hoc testimonium Seraphici Doctoris, eis ipsiusima verba fideliter referendo, quod eò libentius facio, quod, cum Patres illi nitanur suam scientiam medianam probare, & fulcire auctoritate veterum Scholasticorum, apud nullum inveni citatum Seraphicum Doctorem, qui tamen pro eis aperte loquitur, nisi alio modo concordat liberum arbitrium nostrum cum efficacitate diuinum predestinationis, & infallibilitate scientie absolute futurorum, enim declarare volentis loc. cit. adducit exemplum Boetii lib. 5. Conf. profa. 4. dicens. Et eis exemplum Boetii lib. de consol. Quod si quis apicaret de loco eminenti circumiacentem regionem, ubi est multitudine viarum, quas omnis simili, & uno aperte videtur, ambulans per locum suum, quanvis posset per diversas vias ire, non tamen posse eis viam latere, pro quod nullam viam posset ire, quam illi non videtur; si ergo intelligatur, nunc effe vias, ut possit omnes vias præcire, & tota posse euntis, nullo modo quis eum prævenientem circuere posset; & talis est aperte diuina praescientia, quia ab aeterno cognovit, quid cogitare poteramus, vel hanc, & simili cum hoc viat, in quam perire nostram voluntatem operatio inclinatur, & quia tunc posse, & velle, & simili cum hoc viat, in quam perire nostram voluntatem, & operatio inclinatur, & quia tunc posse, & velle, & agere complectitur, id est non potest falli; & quia predestinationis claudit praescientiam, hinc est, quod concordat cum libero arbitrio, & non potest discordare, & non potest falli, necesse est infert salutem, sed non necessario est, ita Sanctus Doctor.

Ubi ponderanta sunt illa verba, & talis est aperte diuina praescientia, quia ab aeterno cognovit, quid cogitare poteramus, vel velle, & simili cum hoc viat, in qua partem nostra voluntatis, & operatio inclinatur, nam tunc prius verba explicari potest de scientia simplici intelligentia, seu possibilium, quantum cognoscens diuinationem, & propensionem, vel potius proportionem cuiuslibet creata voluntatis cum qualibet voluntate, consequenter cognoscit etiam, quid velle posset in hoc, vel illo reu ordine contrita; attamen cum subdit posteriora verba, & simili cum hoc viat, in qua parte nostra voluntatis, & operatio inclinatur, non amplius loquitur de scientia possibilium, sed futurorum sub conditione, & quide ante quodcum decreatum diuinum voluntatis, ut de ea loquuntur Patres leuita; quod adhuc clarius colligit ex verbis, que immediate subdit, & quia totu posse, & velle, & agere complectitur, id est non potest falli, ubi diuina praescientia subiecti non tantum posse, sed etiam actuali velle, & agere ante decreatum diuinum voluntatis, & quod hoc revera intendat ante decreatum diuinum voluntatis, indicant alia verba immediate subsequenti, dum ait, & quia predestinationis claudit praescientia, hinc est, quod concordat cum libero arbitrio, quibus verbis docet, id est diuinum decreatum conformari cum libero arbitrio, qui claudit praesuppositio scientiam, quid ex sua inclinacione actuatur est; non enim per eam scientiam, quam dicit predestinationem claudere, & esse causam, cui concordet cum libero arbitrio, intelligere potest scientiam visionis, que sequitur decreta absoluta, quia cum haec sequatur diuinum de-

lio-

Disputatio Quarta de Divina Voluntate.

tatione executioni mandari per media infallibilia, qualia sunt efficacia auxilia divinae gratiae, quorum collatio in tempore, & eorundem preparatio ab aeterno est a nobis independens; ergo praedestination etiam ut importat temporal executionem aeterni propositi, non est in potestate nostra, atque ideo nullo modo, nec formaliter, nec virtualiter dici potest suppositione concomitans. Respondeo, etiam suppositionem divine predestinationis efficacis, tam ut dicti preparationem gratiae, & beneficiorum Dei ab aeterno, quam ut dicit collationem eorundem in tempore, esse antecedentem, nam talia auxilia ponuntur in nobis sine nobis in tempore, & Deus pariter sine nobis decrevit ab aeterno nobis ea conferre, utramque sicut quod id, quod est, voluntatem creatam sive motam a Deo elicere acti liberi consensus, est sine dubio suppositione conco mitans, vel consequens, ita pariter decretum divinum ab aeterno respon sientis talis consensus elicitioem est omnino concomitans, & nullo modo antecedens; & sic vocatio, quam includit virtualiter praedestinationis, sicut voluntas efficax finis includit virtualiter voluntatem medium ad finem, quamvis ex una parte non sit potest, est tamen ex altera parte; ex parte enim Dei vocantis in nostra non est potest, quia ut Deus nos vocet, aut sua gratia præveniat, non est in nostra potestate, etenim ideo dicitur gratia præveniens, quod præveniat consensum nostrum juxta illud Psalmi, & misericordia eius præveniet me; Ex parte vero hominis consentiens est in nostra potestate, ut docent Concilia, Patres, & Scriptura, quibus sepe hortamus, ut Deo vocanti, & auxilianti consentiamus. Fratres, inquit Apostolus, hortamur vos, ne in vacuum Dei gratiam recipias, ita expresse docuit Aug. de Ecclesiast. dogmatibus, cap. 21, initium salutis nostre Deo miferente habemus, ut autem nos divinae vocacionis, & gratiae prævenientis contentiamus, in nostra est potestate, in hoc enim humani arbitrii libertas dignoscitur, quod liber est unusquisque homo oblatam gratiam acceptare, eisque contentione posse; pater ergo, in quo sensu etiam ipsius divinae prædestinationis decreti dicitur, et debet suppositione concomitans saltem virtualiter, & medieate, de quo inferius dicitur, s. 1. 2. art. 8. n. 22. 21.

QUESTIO QUINTA.
Variae divinae voluntatis divisiones explicantur.

Vix signari solent divinae voluntatis divisiones, acci pendendo voluntatem in actu secundo, seu pro ipsomet voluntate actu, qui interdum voluntas appellatur, ut inquit August. Nil magis est in potestate voluntatis, quam ipsa voluntas, id est, quam ipso volito, & sicut scientia Dei, cum dividitur in scientiam simplicis intelligentie, & visionis, & virtus in voluntate, & conditionem, non sumitur divisio ex parte ipsius actus divini intellectus, qui unicus est, & simplicissimus, sed ex parte objectorum, ita eodem modo accipiente sunt divisiones voluntatis divinae passim, ut Theologus agnoscit; circa quas divisiones licet non sit contrauersio de re, sed tantum aliqua de nominis, opus tamen est, hanc ad vertentes frequenti disputatione de prædestinatione, cum sit sermo de voluntate beneplaciti, antecedente, consequente, efficaci, ineffaci & ceteris, nulla occurrat in terminis confusio.

Prima itaque divisione est in voluntatem signi, & beneplaciti, voluntas beneplaciti est voluntas vera, & propriè dicta, & dicit actu internum divinae voluntatis in Deo existentem, per quem aliquid verè, & propriè vult; voluntas vero signi est, quod Deus ita se gerit exteriori, ut significet se habere voluntatem alicuius rei, quam se vera non habet, & id est non est voluntas propriè dicta, sed potius metaphorice eo modo, quo testamentum, seu scriptura testatoris voluntas testatoris appellatur, quia est signum voluntatis eius; sic ergo, quia Deus præcipiendo, prohibendo, consulendo, permittingdo significat, se quidam velle, aut nelle impetrare, ideo præceptum, prohibitory, consilium, & permisio divinae voluntatis signum nominantur; ex quo deducunt, voluntatem signi non semper significare in Deo esse voluntatem, seu beneplacitum Dei ceterum, quod prima facie, & aspectu signum ipsum ostendit, quod ostendunt exempla Abraham, cui præcepit Deus, ut immolaret filium suum Iacob, non tamen fuit in Deo vera voluntas, quod immolaret eum, nam volunt opus voluntate beneplaciti, unde illud solum præcepit, ut tentaret Abraham, an effet verè obediens, ut habetur Genes. 22. Tentavit autem Deus Abraham, ut notavit Doctor 2. disp. 57. ad argumentationem quartae questionis; ita passim hanc divisionem explicant veteres Scholastici.

Circa quam explicationem contingit dubitatio, quia juxta illam voluntas signi in Deo non est vera, & sincera voluntas, sed ficta, appartenens, & simulata, quod consentaneum non videtur divinae bonitati, & veritati; eo vel maxime, quod praecpta, & prohibitions ad voluntatem signi spectare dicuntur, quis autem dicat, non verè, & sincere Deum præcepere bonum, & prohibere malum in preceptis Decalogi; Tum quia supra quæst. 3. id est diximus, Deum non esse causam peccati, quia licet in ratione causa prima, & universalis concurrit ad actum malitia substantium, tamen actum illum voluntate antecedenti prohibuit verè, & propriè, seu ex propria intentione, imo & efficaciter, quantum est ex parte sui; ergo non bene explicata est ab antiquis Scholasticis voluntas signi, vel si explicata est, perperam ad eas praecpta, & prohibitions spectare dicuntur. Tum quia si voluntates beneplaciti sumuntur, non quidem pro ultimata determinatione, qua Deus aliquid vult, quemadmodum sumuntur a Doctore 1. d. 46. sed pro actu, quo Deus se complacit in volito, ita illud approbat, sicut ex vi nominis talis voluntas significare videtur, praecpta, & prohibitions spectant verè, & propriè ad voluntatem beneplaciti, quia Deus sibi maximè complacit in his, quæ antecedenter ex propria, & primaria intentione sua voluntate decernit, nam ideo illa decernit, quia in his sibi complacit, alioquin illa non eligetur, cum ad eligenda a nullo alio moveatur, quia à propria sua voluntate, & beneplacito; & in hoc quoque sensu fatus est propriè juxta vim vocis sumi possit voluntates beneplaciti pro eo, quod placet Deo, & cupit, quod fiat, quantum in ipso est, docuit Suarez 1. 4. de prædestinatione, cap. 2. 11.

Hac igitur de causa voluntatis signi in Deo ita explicanda est, ut sit vera, & propria voluntas, & omnino coincidat cum voluntate antecedenti mox explicanda, & ita tenet Faber 1. disp. 58. cap. 5. imo dicendum est, non esse diversam à voluntate beneplaciti, si haec sumatur pro actu, quo Deus se complacit in volito, ut nuper dictum est, sed tantum si sumatur pro ultima determinatione divinae voluntatis; Neque oppositum docuerunt antiquiores Scholastici, non enim absolute, & universaliter dixerunt, voluntatem signi non dicere verum, & proprium actum voluntatis in Deo, sed tantum dixerunt, non semper significare in Deo esse voluntatem, seu beneplacitum Dei circa id, quod prima facie, & aspectu signum ipsum ostendit, ad quod afferendum moti sunt ex illo exēpso Abraham, & nonnullis similibus, quæ in scriptura leguntur, in quibus antecedenter ostendit Deus se aliquid velle, & postea voluntates beneplaciti oppotit volunti; Quod tamen non urgat, sed adhuc explicari potest, ut nulla duplicitas, vel fictio apparet in Deo aut innuit Doctore loc. cit. 3. d. 37. §. ad argumentationem quæ, nam in eo casu, & similibus distinguendum est inter rem præceptum, & finem præcepti, qui est consonus recte ratione, res præcepta tuis immolatio filii, finis præcepti est ejus obedientia, sed ergo immolatio filii à Deo volita, non in se, sed propter circumstantiam finis adiuncta, quia adimplita cestet præceptum, unde postquam videt Deus promptam Abrahæ voluntatem ad immolandum filium, statim dixit, Ne extendas manum, &c. ex quo dederunt, quod præceptum Abraham datum de filio immolatio, si consideret, quod ipsam filii immolacionem Deus illam non voluit, sed tantum volunti finem ei adjundit, nempe Abraham obedientiam, quo obtinet statim præceptum cestit; quod manifeste colligitur ex ipso Sacra Scriptura contextu, cum inquit Tentavit Deus Abraham nam verbum tentavit significat, quod Deus non intendebat, neq; volebat immolacionem Iacob, sed tantum intendebat experiri Abraham obedientiam, unde propriè præcepit hunc actu obedientiam, non filii immolacionem, ut recte Faber loco cit. adverteat; juxta ergo hanc explicationem voluntas signi non contradictinguit à voluntate beneplaciti, nisi accipiendo hanc pro ultima determinatione divinae voluntatis, ut sumit Doctor 1. d. 46. secundus modum loquendi Magistri sent. in ea distinctione, quo modo quoque; loquuntur Ricardus, Mairon, Joannes Major, & alii quamprimum ex antiquis, qui proprieatè consequenter dicunt, voluntatem beneplaciti semper impleri, & impediri non posse, de quo non multum solliciti esse debemus, quia ut notat Badius 1. d. 46. hec non est, nisi differentia verbalis inter Doctores, nam omnes in se convergent.

Sed Dices, quod sequendo explicationem veterum Scholasticorum de voluntate signi, non sequitur, quod talis voluntas in Deo sit ficta, & simulata, sed tantum quod per eam dicatur voluntas per quandam metaphoram, & similitudinem; quatenus causando aliquos effectus se gerit per modum voluntatis, in quantum aliquid, vel præcipit, vel consilium, vel prohibet, ut eam explicat D. Thomas p. 1. q. 19. ar. 11. & 12. & 1. d. 45. quæst. 1. ar. 4. hoc autem Deum non dedecet, sicut non inconvenit, quod eodem modo dicatur penitere facti v. g. quod hominem crea-

QUEST. V. Variae divinae voluntatis divisiones explicantur.

ex illa consequente, unde solùm secundum quid potest dici simplex, & inefficax, quatenus non est efficax absolute, seu non est efficax adequate, sed in ista causa partialis, ut loquitur S. Iohannes, tract. 3. disp. 5. num. 43. seu ut alii loquuntur, est efficax, quantum est ex parte ipsius, ut etiam dixi disp. 3. num. 260. Neque hac inefficacitas, aut partialis solùm, & inadqua efficacitas imperfectionem ponit in Deo, aut aliquam in eo arguit impotentiam, vel fictionem, sicut in nobis, quando impedimentum sperare non possumus ad ponendum effectum, quem, quantum est ex parte nostra, efficaciter voluntus; ut illa fugiamus, & consilia ipsius sequuntur, acque id certum est, praecipitus Dei, prohibitions & consilium esse vera signa divinae voluntatis. Ad 2. concedo juxta explicationem a nobis affigiam, ut voluntate signi, eam non opponi voluntates beneplaciti accipiendi voluntate beneplaciti pro acto, quo complacet in volito, inquit omnis voluntas signi est voluntas beneplaciti, non tamen semper respectu ejus, quod non primo aspectu concipimus, sed vel respectu illius, vel respectu ejus, quod Deus te vera intendit, tanquam finem praecipi, ut patet in exemplo adducto de Abraham; addit Beccanus, qui hanc posteriori sequitur explicationem tract. 1. c. 11. q. 10. omnem etiam voluntatem beneplaciti, quæ quidem nobis immotet, esse voluntatem signi, non enim potest immotet, nisi voluntas non arguit ex parte ipsius fictionem, nam ipse vera, & sincere noluit dare premium Petrus, neque impotentiam, quoniam absolute illud dare potest, sed in tantum non datur illi premium, quia ex parte Petri deficit conditio, quia requiritur ad impletionem sua voluntatis. Et quidem hoc pacio explicari debet voluntatem conditionatam in Deo ex mente D. Thomæ, Bonav. & Scotti probè notavit Pennottus lib. cap. 20. nu. 3. abit, quod licet ultima determinatio divinae voluntatis, ut etiam voluntates beneplaciti iuxta actionem superius significat, quod pertinet ad modum loquendi. Voluntas conditionata est illa per quam vult aliquid dependere ad aliquam conditionem, non autem absolute, eo modo, quo dicebamus disp. 3. præced. de determinatio ipsius, de qua in aliud ligatur illud. 1. ad Tim. 2. Deus vult, omnes homines salvos fieri, in qua locutione inquit Ambrosius ibi conditionem habet, si accedant ad eum, sc. & ipsi velint, & non impeditant, illud Math. 19. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, ubi exprimitur conditio voluntatis conditionata, quæ dicit, vult ut omnes servent mea præcepta, si velint esse salvos, & hec voluntas dicitur inefficax, nec semper impletur, quia nec omnes servant mandata, nec omnes salvantur, & de hac etiam intelligunt illud Math. 22. Quoties voluntas congregaverit filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suis sub alas, & noluntur; Ubi duo sunt advertuntur, si munus ei voluntatem hanc non dici conditionatam ex parte subjecti, sed ex parte Dei voluntis, ita ut voluntas conditionata voluntatis significet conditionem, quia posita est in Deo voluntas salvandi omnes, & ut præcepta serventur, quia conditio ex parte subjecti suspendit actu voluntatis, nam actu, qui inefecta posita conditione, non inest, nisi posita conditione, quemadmodum actus videtur, quem quis habet, si objectum est applicatum, & ablatum impedimentum, illum non habet, nisi ista conditione adiungatur, ut circa hominum fatum, & præceptorum observantiam habeat Deus actuam suspensum, aut solum illam velletare, que propriè experientur per illam optativam, vult omnes salvos fieri, si ipsi velint, vel aliae cause non obstante, vultem, homines præcepta, & secundarie, quibus etiam terminis uitetur Damascenus lib. contra Manichæos ad finem, definit autem eas Damascenus 1. 2. de fide, quod voluntas antecedens est acceptio Dei ex seipso existens, sed voluntas consequens est concepsio ex nostra causa, quod magis explicans lib. contra Manich., sub aliis terminis inquit, quod primaria voluntatis est id, quod quisdam ex seipso vult, secundaria autem est id, quo eorum rerum, quæ contingunt, causa vult, unde Doctores omnes in hoc convenienter circa hujus divisionis explicationem, quod voluntas signis ostendunt, ut sensus sit, Deum actualiter vultem omnium salutem, dependenter à cooperatione ipsius hominis actualiter, velle preceptorum obseruantibus, quibus voluntas signis ostendunt, ut sensus sit, Deum actualiter vultem omnium salutem, dependenter à cooperatione ipsius hominis actualiter, velle preceptorum obseruantibus, quibus voluntas signis ostendunt, ut sensus sit, Deum actualiter vultem omnium salutem, dependenter ab ea conditione, si falsi esse voluntas, & sic de fide.

Alterum est, clara dicitur hæc conditionata voluntas inefficax, id non esse intelligendum, quia importet simplicem omnino complacentiam, quæ hoc modo exprimitur, placet mihi filius omnium hominum, prout explicat Beccanus loc. cit. et Vafquez, & alii, qui per simplicem, & inefficacem omnino complacentiam nihil ordinat Deus, nec quicquam facit, aut concedit, & id est inefficacem nominatur, ut ex vi conditionata voluntas, quia vult, omnes salvos fieri, ordinat hominem ad salutem, eique de facto concedit media ad salutem sufficiencia; ut patet, & patentur omnes, ergo non importat simplicem omnino complacentiam, ac inefficacem, sed efficacem falt sub conditione, quatenus vi talis velletare voluntis, si ponetur conditionis ad eam prosequendam se applicare, sive immediatae ex ipso, quæ ex vi posita conditionis statim in voluntatem absolutam transire, sive mediante alia voluntione absoluta

ex illa consequente, unde solùm secundum quid potest dici simplex, & inefficax, quatenus non est efficax absolute, seu non est efficax adequate, sed in ista causa partialis, ut loquitur S. Iohannes, tract. 3. disp. 5. num. 43. seu ut alii loquuntur, est efficax, quantum est ex parte ipsius, ut etiam dixi disp. 3. num. 260. Neque hac inefficacitas, aut partialis solùm, & inadqua efficacitas imperfectionem ponit in Deo, aut aliquam in eo arguit impotentiam, vel fictionem, sicut in nobis, quando impedimentum sperare non possumus ad ponendum effectum, quem, quantum est ex parte nostra, efficaciter voluntus; Quia si non sequitur effectus efficaciter, quantum est ex parte sua, Deo voluntas, & intentus, nempè falsus cuiuscumque hominis, non provenit ex ejus impotentiâ, nam absolute potest quemcumque salvare, sed ex statuta lege, quia vult causas secundas motus fit agere præferit liberis, unde quamvis, quantum est se, velit omnes salvare, id tamen absolute, & se solo facere non vult, sed cum libera cooperazione creaturæ, que conditio cum debet, id est non omnes salvare, sicut Princes volens premium dare Petro, si in studio, vel bello se bene gesserit super alios; si non dat illi premium, quia non strenue militavit, talis voluntas non arguit ex parte ipsius fictionem, nam ipse vera, & sincere noluit dare premium Petrus, neque impotentiam, quoniam absolute illud dare potest, sed in tantum non datur illi premium, quia ex parte Petri deficit conditio, quia requiritur ad impletionem sua voluntatis. Et quidem hoc pacio explicari debet voluntatem conditionatam in Deo ex mente D. Thomæ, Bonav. & Scotti probè notavit Pennottus lib. cap. 20. nu. 3. abit, quod licet ultima determinatio divinae voluntatis, ut etiam voluntates beneplaciti iuxta actionem superius significat, quod pertinet ad modum loquendi. Voluntas conditionata est illa per quam vult aliquid dependere ad aliquam conditionem, non autem absolute, eo modo, quo dicebamus disp. 3. præced. de determinatio ipsius, de qua in aliud ligatur illud. 1. ad Tim. 2. Deus vult, omnes homines salvos fieri, in qua locutione inquit Ambrosius ibi conditionem habet, si accedant ad eum, sc. & ipsi velint, & non impeditant, illud Math. 19. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, ubi exprimitur conditio voluntatis conditionata, quæ dicit, vult ut omnes servent mea præcepta, si velint esse salvos, & hec voluntas dicitur inefficax, nec semper impletur, quia nec omnes servant mandata, nec omnes salvantur, & de hac etiam intelligunt illud Math. 22. Quoties voluntas congregaverit filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suis sub alas, & noluntur; Ubi duo sunt advertuntur, si munus ei voluntatem hanc non dici conditionatam ex parte subjecti, sed ex parte Dei voluntis, ita ut voluntas conditionata voluntatis significet conditionem, quia posita est in Deo voluntas salvandi omnes, & ut præcepta serventur, quibus voluntas signis ostendunt, ut sensus sit, Deum actualiter vultem omnium salutem, dependenter à cooperatione ipsius hominis actualiter, velle preceptorum obseruantibus, quibus voluntas signis ostendunt, ut sensus sit, Deum actualiter vultem omnium salutem, dependenter ab ea conditione, si falsi esse voluntas, & sic de fide.